

**ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ**

**Προκήρυξη και Πρόσκληση υποβολής αιτήσεων υποψηφίων για το ΠΜΣ
«Ορθόδοξη Θεολογία» του Τμήματος Θεολογίας για το ακαδημαϊκό έτος
2022-2023.**

Το Τμήμα Θεολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών προκηρύσσει εισαγωγικές εξετάσεις στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ορθόδοξης Θεολογίας» με τρεις Ειδικεύσεις: 1. «Βιβλικών Σπουδών», 2. «Πατερικών και Ιστορικών Σπουδών - Χριστιανικής Αρχαιολογίας», και 3. «Συστηματικής Θεολογίας και Επιστημών της Αγωγής».

Το ΠΜΣ «Ορθόδοξης Θεολογίας» δέχεται σαράντα δύο (42) φοιτητές ανά ακαδημαϊκό έτος, δηλαδή δεκατέσσερις (14) μεταπτυχιακούς φοιτητές ανά ειδίκευση. Η επανίδρυση και ο κανονισμός του ΠΜΣ «Ορθόδοξης Θεολογίας» έχουν εγκριθεί από τη Σύγκλητο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και έχει δημοσιευθεί σε ΦΕΚ.(4390/2-10-2018).

Στο ΠΜΣ «Ορθόδοξης Θεολογίας» γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου του Α' κύκλου σπουδών ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Το «ΠΜΣ Ορθόδοξης Θεολογίας» δεν προβλέπει δίδακτρα

ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με το νόμο 4485/2017 και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Οι αιτήσεις μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία του ΠΜΣ.

Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

- Αίτηση Συμμετοχής
- Βιογραφικό σημείωμα
- Επικυρωμένο Αντίγραφο πτυχίου ή βεβαίωση περάτωσης σπουδών
- Δημοσιεύσεις σε περιοδικά με κριτές, εάν υπάρχουν
- Αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν
- Φωτοτυπία δύο όψεων της αστυνομικής ταυτότητας
- Δύο συστατικές επιστολές
- Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας ξένης γλώσσας, επιπέδου B2.

Για τους αλλοδαπούς, εκτός από τα προαναφερθέντα δικαιολογητικά κρίνεται υποχρεωτική: (α) η κατάθεση της ισοτιμίας του βασικού πτυχίου, όπως αυτή

πιστοποιείται από τον ΔΟΑΤΑΠ και (β) η Βεβαίωση Ελληνομάθειας, η οποία χορηγείται από το Διδασκαλείο της Ελληνικής ως ξένης γλώσσας των Πανεπιστημίων Αθηνών και Θεσσαλονίκης. Η Βεβαίωση Ελληνομάθειας απαιτείται και για τους υποτρόφους.

Οι κάτοχοι πτυχίου ΑΕΙ εκτός τις Θεολογίας γίνονται δεκτοί, εφόσον υποστούν προ της συμμετοχής τους στις εισαγωγικές εξετάσεις του Π.Μ.Σ. επιτυχή δοκιμασία στα κατωτέρω τέσσερα (4) μαθήματα κορμού του Τμήματος Θεολογίας: (α) Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη, (β) Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία, (γ) Δογματική και (δ) Πατρολογία. Η βάση επιτυχίας είναι το πέντε (5) κατά τη βαθμολογική κλίμακα μηδέν έως δέκα (0-10) χωρίς την χρήση κλασματικού μέρους στις γραπτές εξετάσεις.

Οι αιτήσεις των υποψηφίων, λαμβάνοντας υπόψη τον επικαιροποιημένο Κανονισμό του ΠΜΣ, υποβάλλονται από **1 – 30 Οκτωβρίου 2022** στη Γραμματεία του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής Πανεπιστημιούπολη – Άνω Ιλίσια. Δεν επιτρέπεται η υποβολή αίτησης στο ίδιο ακαδημαϊκό έτος για περισσότερες της μίας ειδίκευσης.

Η επιλογή των εισακτέων προϋποθέτει τα εξής κριτήρια:

- Γενικό βαθμό πτυχίου τουλάχιστον «Λίαν καλώς».
- Μέσο όρο των προπτυχιακών μαθημάτων ανά Ειδίκευση τουλάχιστον «Λίαν καλώς».
- Βάση επιτυχίας πέντε (5) κατά τη βαθμολογική κλίμακα μηδέν έως δέκα (0-10) χωρίς τη χρήση κλασματικού μέρους τις γραπτές εξετάσεις (α) της ξένης γλώσσας για τους μη κατέχοντες πιστοποιητικό γλωσσομάθειας, (β) του γνωστικού αντικειμένου τις Ειδίκευσης και (γ) του επιστημονικού πεδίου κατεύθυνσης.
- Βάση επιτυχίας πέντε (5) κατά τη βαθμολογική κλίμακα μηδέν έως δέκα (0-10) χωρίς τη χρήση κλασματικού μέρους στην προφορική συνέντευξη του υποψηφίου ενώπιον των μελών ΔΕΠ της οικείας Ειδίκευσης, όπου συνεκτιμάται και το τυχόν επιστημονικό έργο του.

Η ακριβής ημερομηνία των εξετάσεων θα ανακοινωθεί με το νέο ακαδημαϊκό έτος.

ΥΛΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ειδίκευση «Βιβλικών Σπουδών»

Γνωστικό Αντικείμενο της Ειδίκευσης: «Παλαιά Διαθήκη και Καινή Διαθήκη (Εισαγωγή)»

Εξεταστέα Ύλη: Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη και Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

Ιωάννης Δ. Καραβιδόπουλος, *Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη*, Θεσσαλονίκη: Ostracon 2016

Αθανάσιος Χαστούπης, *Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη* (στη δημοτική), Αθήνα, 2017.

Επιστημονικά Πεδίο Κατεύθυνσης

Οι υποψήφιοι/ες για τα Επιστημονικά πεδία/ κατευθύνσεις: α) Ερμηνεία και Θεολογία της Π.Δ., β) Ερμηνεία και Θεολογία της ΚΔ., γ) Αρχές και προϋποθέσεις της βιβλικής Ερμηνευτικής, δ) Ιστορία του Βιβλικού Ισραήλ, ε) Ιουδαϊσμός - Ιστορία της Εποχής της Καινής Διαθήκης, στ) Βιβλική Αρχαιολογία, και ζ) Ιστορία διαμόρφωσης και εξέλιξης του Κανόνα της Αγίας Γραφής (: ΦΕΚ 5509 Β' / 10.12.18) θα εξεταστούν σε ένα από τα τρία αντικείμενα (με την αντίστοιχη ύλη):

1. Π.Δ.- Ερμηνεία και Θεολογία της Π.Δ., Ιστορία του Βιβλικού Ισραήλ, Βιβλική Αρχαιολογία.
2. Κ.Δ.- Ερμηνεία και Θεολογία της ΚΔ., Αρχές και προϋποθέσεις της βιβλικής Ερμηνευτικής, Ιστορία διαμόρφωσης και εξέλιξης του Κανόνα.
3. Ιουδαϊσμός - Ιστορία της Εποχής της Καινής Διαθήκης.

Εξεταστέα Ύλη (αντιστοιχώς):

1. Βασίλειος Μ. Βέλλας, Θρησκευτικές προσωπικότητες της Παλαιάς Διαθήκης, Αθήνα: Έννοια 2008.
2. Klaus-Michael Bull, Βιβλογνωσία της Καινής Διαθήκης (Κανονικά βιβλία και Αποστολικοί Πατέρες), Αθήνα: Πεδίο 2015.
3. Κωνσταντίνος Ζάρρας, Ιστορία των Χρόνων της Καινής Διαθήκης, Αθήνα: Έννοια 2013.

Ειδίκευση «Πατερικών και Ιστορικών Σπουδών –Χριστιανικής Αρχαιολογίας»

Γνωστικό Αντικείμενο της Ειδίκευσης: «Εκκλησιαστική Ιστορία και Πατρολογία»

Εξεταστέα Ύλη:

1. ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΣΤΟΝ ΡΩΜΑΪΚΟ ΚΟΣΜΟ (Οι Διωγμοί – Μάρτυρες και Πεπτωκότες η εποχή του Μεγ. Κωνσταντίνου· σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας. 2. Τάσεις νόθευσης τις χριστιανικής πίστης: Αιρέσεις μέχρι τον 4^ο αι.)
2. ΤΡΙΑΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΟΙ: (πηγές Αρειανισμού, Α΄ Οικουμενική Σύνοδος, φάσεις των *αρειανικών ερίδων*. Β΄ Οικουμενική Σύνοδος, το «Σύμβολο Νικαίας – Κωνσταντινουπόλεως»).
3. ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΟΥ Δ΄ ΑΙΩΝΑ: 1. Μέγας Αθανάσιος (+373). 2. Βασίλειος Καισαρείας, ο Μέγας (+378). 3. Γρηγόριος ο Θεολόγος (+390). Γρηγόριος Νύσσης, ο θεωρητικός του νηπτικού βίου (+394).
4. Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ (Απολιναρισμός· η Αντιοχειανή θεολογία και ο Νεστοριανισμός· Κύριλλος Αλεξανδρείας και Αλεξανδρινή παράδοση· η Γ΄ Οικουμενική Σύνοδος (431), σύνοδοι Κωνσταντινουπόλεως (448) και Εφέσου (449), Δ΄ Οικουμενική Σύνοδος (451), η Πενταρχία των πατριαρχών).

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

- Ιωάννης Ε. Αναστασίου, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, τ. 1, Θεσσαλονίκη, 2005.
- Γεράσιμος Ι. Κονιδάρης, *Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία*, Αθήναι, 1957.
- Βασίλειος Διον. Κουκουσάς, *Εγχειρίδιο Εκκλησιαστικής Ιστορίας*, Θεσσαλονίκη, 2014.
- Δημήτριος Μόσχος, *Συνοπτική Ιστορία του Χριστιανισμού*, τ. Α΄ 'Η πρώτη χιλιετία, Αθήνα 2014,
- Στυλιανός Παπαδόπουλος, *Πατρολογία*, τ. Β΄ (ο τέταρτος αιώνας), Αθήνα, 1990.
- Βασίλειος Στεφανίδης, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, Αθήνα, 1959.
- Βλάσιος Φειδάς, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, Αθήνα, τ. Α΄, ⁽²⁾2004.

Α) Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία

Εξεταστέα Ύλη:

1. ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΙΔΕΣ ΚΑΤ ΤΟΝ 6^ο ΚΑΙ 7^ο ΑΙ (Αντιχαλκηδονισμός 451-482 – Ακακιανό Σχίσμα 484-519 – Νεοχαλκηδονισμός 519-553, Ε΄ Οικουμενική Σύνοδος 553, Μονοενεργητισμός – Μονοθελητισμός, ΣΤ΄ Οικουμενική Σύνοδος 680-681, Πενθέκτη Οικουμενική Σύνοδος 691).
2. Η ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΚΗ ΕΡΙΔΑ (Αίτια- γεγονότα – θεολογικές διαστάσεις)
3. ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΔΥΣΗΣ: (Αίτια – Τα γεγονότα του επί Φωτίου Σχίσματος Το Μέγα Σχίσμα 1054)
4. Η ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΙΣ ΤΟ ΜΕΓΑ ΣΧΙΣΜΑ ΕΩΣ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ: (διοικητική οργάνωση, Ησυχαστικές Έριδες, σύγκρουση σχολαστικής και ορθοδόξου θεολογίας).
5. Η ΔΥΤΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΙΣ ΤΟΝ ΑΝΩ ΚΑΙ ΥΣΤΕΡΟ ΜΕΣΑΙΩΝΑ (11^{ος} -15^{ος} ΑΙ.): (ο παπικός θρόνος και η δικαιοδοσία του· ο περί περιβολής αγώνας, η «βαβυλώνια» αιχμαλωσία, οι μεταρρυθμιστικές σύνοδοι· πνευματικός βίος).
6. Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΤΗΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ: Οι υπόδουλοι Χριστιανοί έως τον 18^ο αι. – Το Οικουμενικό πατριαρχείο και το προνομιακό καθεστώς· Η πνευματική κίνηση του Γένους απέναντι στον Διαφωτισμό, Γενικοί Κανονισμοί και προνομιακό ζήτημα (1860-1923), Το νομικό καθεστώς του Οικουμενικού πατριαρχείου και η Συνθήκη τις Λωζάνης (1923).
7. ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΔΥΣΕΩΣ Ενωτικές απόπειρες μεταξύ 1054 και 15^{ου} αι. – Η Σύνοδος τις Φερράρας-Φλωρεντίας – Σχέσεις Ορθοδόξων και Προτεσταντών – Ομολογιακός ανταγωνισμός στην Ανατολή, διείδυση των δυτικών ιεραποστολικών Εταιρειών τον 19^ο αι. :

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

- Ιωάννης Ε. Αναστασίου, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, τ. 1-2, Θεσσαλονίκη, 2005.
- Hans-Georg Beck, *Ιστορία τις Ορθόδοξης Εκκλησίας στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία*, μτφρ: Λευτέρης Αναγνώστου, τ. Α΄ - Β΄, Αθήνα, 2004. [Hans-Georg Beck, *Geschichte der Orthodoxen Kirche im Byzantinischen Reich*, Göttingen, 1980].
- *Cambridge History of Christianity*, τ. 1 (*Origins to Constantine*, επιμ. Margaret M. Mitchell/ Frances. Young), Cambridge 2006, τ. 2 (*Constantine to c. 600*, επιμ. Winrich Löhr/ Fred Norris/ Augustine Casiday) 2007, τ. 3 (*Early Medieval Christianity c. 600–c. 1100*, επιμ. Thomas Noble/ Julia Smith) 2008, τ. 4 (*Christianity in Western Europe c. 1100–c. 1500*, επιμ. Miri Rubin/ Walter Simon) 2009, τ. 5 (*Eastern Christianity*, επιμ. Michael Angold) 2006
- N. Iorga, *Βυζάντιο μετά το Βυζάντιο*, Αθήνα, 1989 (Gutenberg).
- Γεράσιμος Ι. Κονιδάρης, *Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία*, Αθήναι, 1957.
- Βασίλειος Διον. Κουκουσάς, *Εγχειρίδιο Εκκλησιαστικής Ιστορίας*, Θεσσαλονίκη, 2014.
- Michel Lemonnier – Silvio Ceccon, *Storia Della Chiesa (lo sviluppo della vita della Chiesa dalla Pentecoste ai Nostri Giorni*, Vicenza, ⁽³⁾2013 (ISG Edizioni).
- Pierre Maraval, *Le Christianisme de Constantin à la conquête arabe*, Paris, 2006.
- Simon Claude Mimouni – Pierre Maraval, *Le Christianisme des Origines à Constantin*, Paris, 2006.
- Δημήτριος Μόσχος, *Συνοπτική Ιστορία του Χριστιανισμού*, τ. Α΄ - Β΄, Αθήνα, 2014
- Αριστείδης Παπαδάκης – John Meyendorff, *Η χριστιανική Ανατολή και η άνοδος του παπισμού, Η εκκλησία από το 1071 ως το 1453*, Αθήνα, 2003.

- Χρυσόστομος Παπαδόπουλος (Αρχιεπίσκοπος Αθηνών), *Το πρωτείο του επισκόπου Ρώμης (ιστορική και κριτική μελέτη)*, Αθήναι, ⁽²⁾1964.
- Χρυσόστομος Παπαδόπουλος (Αρχιεπίσκοπος Αθηνών), *Ιστορία τις Εκκλησίας Αντιοχείας, εν Αλεξανδρεία* 1951.
- Χρυσόστομος Παπαδόπουλος (Αρχιεπίσκοπος Αθηνών), *Ιστορία τις Εκκλησίας Ιεροσολύμων, εν Αθήναις*⁽²⁾1970.
- Χρυσόστομος Παπαδόπουλος (Αρχιεπίσκοπος Αθηνών), *Ιστορία τις Εκκλησίας Αλεξανδρείας, Αθήναι* ⁽²⁾1985.
- Steven Runciman, *Η Μεγάλη Εκκλησία εν αιχμαλωσία*, Αθήνα, 2010 (Γκοβόστη).
- Βασίλειος Στεφανίδης, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, Αθήνα, 1959.
- Βλάσιος Φειδάς, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, Αθήνα, τ. Α΄, ⁽²⁾2004· τ. Β΄, 2004· τ. Γ΄, 2014.

Β) Ιστορία και Θεολογία της Θείας Λατρείας

Εξεταστέα Ύλη:

- Ιωάννη Φουντούλη, *Τελετουργικά Θέματα*, τομ Β΄, Εκδόσεις Αποστολικής Διακονίας, Θεσσαλονίκη 2006, Σελίδες 9-22, 41-72, 123-144 (Η γυναίκα στη λειτουργική ζωή και εννοιακή διακονία της Εκκλησίας, Η λειτουργική ανανέωση στην Ορθόδοξη Εκκλησία, Δυνατότητες και εμπόδια, Σύγχρονα λειτουργικά προβλήματα, Αγιορείτικα λειτουργικά Τυπικά, Η αναβίωση του ασματικού τυπικού)
- Παναγιώτη Σκαλτσή, *Λειτουργικές Μελέτες II*, Εκδόσεις Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2011, Σελίδες 13-58, 313-341, 367-454 (Λειτουργική Κίνηση της Χριστιανικής Δύσης και η Ορθόδοξη Ανατολή, Ιστορική διαμόρφωση της Ακολουθίας του Αγίου Βαπτίσματος, Γάμος και Θεία Λειτουργία. Σύγχρονος προβληματισμός, Ιστορική εξέλιξη της Ακολουθίας εις εξομολογούμενον).

Γ) Χριστιανική και Βυζαντινή Αρχαιολογία

Εξεταστέα Ύλη:

- Ιωάννας Στουφή-Πουλημένου, *Χριστιανική, Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη*, εκδ. Έννοια, Αθήνα 2020.
- Χ. Μπούρα: *Ιστορία της Αρχιτεκτονικής τ. Β΄*, εκδ. Μέλισσα, Αθήνα 2001, σσ. 26-162, 185-280, 396-441, 462-482.
- Ναυσικάς Πανσελήνου, *Βυζαντινή Ζωγραφική*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 2002.

Δ) Κανονικό Δίκαιο (Παράδοση και Θεολογία)

Εξεταστέα Ύλη:

- Βλ. Φειδά, *Ιεροί Κανόνες και Καταστατική Νομοθεσία τις Εκκλησίας τις Ελλάδος*, Αθήνα 2006, σς. 7-124.
- Αρχιμ. Γρηγορίου Παπαθωμά, *Κανονικά Άμορφα*, εκδ. Επέκταση, Κατερίνη 2006.

Ε) Ιστορία Θρησκευμάτων

Εξεταστέα Ύλη:

Το ιστορικό πλαίσιο εμφάνισης τις θρησκείας του Ισλάμ, της ανάπτυξης και εξέλιξής της έως τον 7^ο αι. τις Εγίρας. Οι προϊσλαμικές θρησκείες της αραβικής χερσονήσου. Η περίοδος των ar-rashidun, η δυναστεία των Ουμαγιαδών, η δυναστεία των Αββασιδών. Μωάμεθ. Κοράνιο. Η Παράδοση του Προφήτη (sunna) και ο ισλαμικός Νόμος (sharī'a). Η Θεολογία του Ισλάμ (kalām). Η μυστική παράδοση (sūfī). Οι Πέντε Στύλοι του Ισλάμ (arkān). Σουννίτες και

σήτες. Οι κεντρικοί θρησκευτικοί-πνευματικοί πρωταγωνιστές των απαρχών, τις εξέλιξης και τις σύγχρονης ισλαμικής ιστορίας. Συνοπτικά στοιχεία για: τη θρησκεία του Ισλάμ στην Ευρώπη και στην Ελλάδα, τα προβλήματα και τις προκλήσεις σε θρησκευτικό και κοινωνικό επίπεδο, τη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης, την αυξανόμενη παρουσία μουσουλμάνων στην Ελλάδα, τη στάση της Εκκλησίας της Ελλάδος με μουσουλμάνους της Ελλάδας.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

1. Ζιάκας, Γρ., Ιστορία των Θρησκευμάτων, (τ.Β΄) Το Ισλάμ.
2. Γιαννουλάτος Αναστ., Ισλάμ, Θρησκευτολογική Επισκόπηση.
3. Μακρής Γερ., Ισλάμ: Πεποιθήσεις, Πρακτικές και Τάσεις.
4. ΜαριόραςΜιχ., Οι Προϊσλαμικές Θρησκείες της Αραβικής Χερσονήσου: Το Αναμενόμενο και το Απροσδόκητο.
5. ΜαριόραςΜιχ., Στα Μονοπάτια του Ισλάμ: Μουσουλμανικές Προσεγγίσεις.

ΣΤ) **Πατρολογία** (Ελληνική, Λατινική και Συριακή)

Εξεταστέα Ύλη:

Στ. Παπαδοπούλου, Πατρολογία, τόμος Γ΄, σελ. 62-166. 304-354. 469-549.

Ζ) **Εκκλησιαστική Γραμματεία και Θεολογία**

Εξεταστέα Ύλη:

Κων. Λιάκουρα, Η περί τις εκπορεύσεως του Αγίου Πνεύματος διδασκαλία του Νείλου Καβάσιλα, Αθήνα 1997 (Εκδόσεις «Συμμετρία») [Όλο το σύγγραμμα].

Η) **Πατερική Θεολογία**

Εξεταστέα Ύλη:

Κων. Λιάκουρα, Το Μυστήριο της Αγίας Τριάδος κατά τον Θησαυρόν του Κυρίλλου Αλεξανδρείας, Αθήνα 2005 (Εκδόσεις «Συμμετρία») [Όλο το σύγγραμμα].

Ειδίκευση «Συστηματικής Θεολογίας και Επιστημών της Αγωγής»

Γνωστικό αντικείμενο ειδίκευσης

ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ

ΠΡΩΤΟ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ /ολόκληρο

Νικολάου Ματσούκα, Δογματική και Συμβολική Θεολογία Γ΄, Ανακεφαλαίωση και Αγαθοτοπία, Έκθεση του οικουμενικού χαρακτήρα της χριστιανικής διδασκαλίας, εκδ.Κυριακίδη,Θεσσαλονίκη 2016

ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ /ολόκληρο

Γεωργίου Μαντζαρίδη, Χριστιανική Ηθική, τόμος Ι, Εισαγωγή-Γενικές αρχές -Σύγχρονη Προβληματική, εκδ. Ι.Μ.Μ.Βατοπαιδίου, Αγ. Όρος 2015

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΔΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

α) **ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΟΓΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ**

Εξεταστέα ύλη:

ΠΡΩΤΟ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Κωνσκούτση, Ιστορία Δογμάτων Α', Αθήνα 1998,

Θεματική ενότητα : Η θεολογία των Αλεξανδρινών Συγγραφέων , σελ. 517-624

ΔΕΥΤΕΡΟ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Β.Γιαννόπουλου, Ιστορία και Θεολογία των Οικουμενικών Συνόδων, εκδ.'Εννοια, Αθήνα 2011

Θεματική

ενότητα : Η θεολογία της Δ' Οικουμενικής Συνόδου, σελ. 235-299

ΤΡΙΤΟ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Νικολάου Ματσούκα, Ο Προτεσταντισμός, Θεσσαλονίκη 2007

Θεματική ενότητα : Κεφ.Β': Γενικές αρχές του Προτεσταντισμού, σελ.27-69

β) ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ (ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ)**Εξεταστέα ύλη**

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

(ολόκληρο)

Β. Σταθοκώστα, Ορθόδοξη Θεολογία και Οικουμένη, εκδ.'Εννοια, Αθήνα 2015

γ) ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ**Εξεταστέα ύλη**

ΠΡΩΤΟ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

(ολόκληρο)

Νικολάου Ματσούκα, Δογματική και Συμβολική Θεολογία Α', Εισαγωγή στη θεολογική γνωσιολογία, εκδ.Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2016

ΔΕΥΤΕΡΟ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

(ολόκληρο)

Νικολάου Ματσούκα, Δογματική και Συμβολική Θεολογία Β', Έκθεση της ορθόδοξης πίστης σε αντιπαράθεση με τη δυτική χριστιανοσύνη, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2016

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

/ολόκληρο

Νικολάου Ξεξάκη, Ορθόδοξος Δογματική Β', Η θεολογία του Ομοουσίου, εκδ. Έννοια, Αθήνα 2009

δ) ΗΘΙΚΗ**Εξεταστέα ύλη**

Κωνσταντίνου Κορναράκη, Ο άνθρωπος απέναντι στην εικόνα του. Κείμενα Πατερικής Ανθρωπολογίας και Ηθικής, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2012, 15-301

Η. Tristram Engelhardt, Τα θεμέλια της Βιοηθικής, μετάφραση Π. Τσαλίκη-Κιοσόγλου, εκδ. Εκδ. Αρμός 2007, σσ. 13-199.

ε) ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Θεματικές ενότητες

κεφ. 3 : Θρησκεία και θρησκευτικότητα και πίστη και σχολείο, σελ. 77-115

κεφ. 4 : Μάθημα και Ζωή, σελ. 117-238

Εξεταστέα ύλη

Μάριου Κουκουνάρα-Λιάγκη, *Επιστήμες της Παιδαγωγικής και πρώτη εφηβεία. Συμβολή στη διδακτική μεθοδολογία της Θρησκευτικής Εκπαίδευσης*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2015

ΥΛΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΜΗ ΚΑΤΟΧΟΥΣ ΠΤΥΧΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

α) Εισαγωγή στην Παλαιά και Καινή Διαθήκη

- Αθανάσιος Χαστούπης, *Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη (στην δημοτική)*, Αθήνα, 2017, σσ. 25-173, 244-304.

-Ιωάννης Δ. Καραβιδόπουλος, *Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη*, Θεσσαλονίκη: Ostracon 2016, σσ. 133-349.

β) Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία

Τις εξεταστούν οι παρακάτω θεματικές ενότητες:

- Βασικά στάδια της εξέλιξης του πολιτεύματος της πρώτης Εκκλησίας (απόστολοι, προφήτες, πέρασμα στο θεσμό του επισκόπου κ.λπ.)
  - Μοναρχιανικές έριδες 2^{ου}- 3^{ου} αιώνων
  - Άρειος και Α΄ Οικουμενική Σύνοδος
  - Β΄ Οικουμενική Σύνοδος
  - Το Χριστολογικό πρόβλημα και η Γ΄ Οικουμενική Σύνοδος
  - Χριστολογικό πρόβλημα μέχρι και την Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο
  - Η οργάνωση της Εκκλησίας από την Α΄ έως την Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο (μητροπολιτικό σύστημα, Πενταρχία)
  - Η πολιτική του Ιουστινιανού και η Ε΄ Οικουμενική Σύνοδος
  - Μονοθελητισμός - Μονοενεργητισμός και ΣΤ΄ Οικουμενική Σύνοδος
  - Πενθέκτη Οικουμενική Σύνοδος
  - Οι δύο φάσεις της Εικονομαχίας μέχρι το 843
  - Γεγονότα της πατριαρχίας Φωτίου
  - Τα κατά το Μέγα Σχίσμα (Ανατολής και Δύσεως) του 1054. Περιστατικά, αίτια, αφορμές, σημασία.
  - Γένεση και λειτουργία του θεσμού της Ενδημούσας Συνόδου
  - Τα αίτια (γένεση του φαινομένου), τα βασικά γεγονότα και τα αποτελέσματα των σταυροφοριών.
  - Η ησυχαστική έριδα – αντικείμενο, πρωταγωνιστές, βασικά γεγονότα και σύνοδοι
  - Σχέσεις με τη Δύση από το 1054 έως τις 1453 (βασικά Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας – σύγκληση, συζητήσεις, πρωταγωνιστές, αντιδράσεις)
  - Έριδα περί περιβολής (αίτια, αντικείμενο, πρωταγωνιστές, επίλυση, συνέπειες)
  - Η ανάπτυξη της σχολαστικής μεθόδου (θεματική, τεχνική, θεσμοί, πρόσωπα).
- Για μελέτη προσφέρονται όλα τα εγχειρίδια Εκκλησιαστικής Ιστορίας στην ελληνική, π.χ.
- Βλ. Ιω. Φειδά, *Εκκλησιαστική Ιστορία τ. Α΄-Β΄*, Αθήνα 2002

- Β. Στεφανίδου, *Εκκλησιαστική Ιστορία, απ' αρχής μέχρι σήμερα*, εκδ. Παπαδημητρίου, Αθήνα 1998.
- Ιω. Αναστασίου, *Εκκλησιαστική Ιστορία τ. 1-2*, εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2005
- Δ. Μόσχου, *Συνοπτική ιστορία τις Χριστιανικής Εκκλησίας, τ. Α'-Β'*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2013 & 2014
- Ή και ξενόγλωσσα.

Ο/Η εξεταζόμενος/η ΔΕΝ θα αποστηθίζει, αλλά αναμένεται να είναι σε θέση να:

- συμπυκνώνει βασικά γεγονότα η/και θεολογικές απόψεις ξεχωρίζοντας το κύριο από το επουσιώδες
- να διατυπώνει ολοκληρωμένες κρίσεις για γεγονότα και θεολογικές αντιλήψεις
- να τεκμηριώνει τις απόψεις του με μια σχετική βιβλιογραφική γνώση
- να μπορεί κατά περίπτωση να αξιολογήσει κάποιες πηγές

γ) Δογματική

ΠΡΩΤΟ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ /ολόκληρο
 Νικολάου Ματσούκα, *Οικουμενική Θεολογία*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2016
 ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ /ολόκληρο
 Γεωργίου Μαντζαρίδη, *Χριστιανική Ηθική, τόμος II, Άνθρωπος και συνάνθρωπος - υπαρξιακές και βιοηθικές θέσεις και προοπτικές*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2016

Δ) Πατρολογία

Στ. Παπαδοπούλου, *Πατρολογία*, τόμος Β', σελ. 263-628.

Η Πρόεδρος
 του Τμήματος Θεολογίας
 (*)
 Καθ. Ι. Στουφή – Πουλημένου

(*) Η υπογραφή του παρόντος εγγράφου έχει τεθεί στο πρωτότυπο, το οποίο παραμένει στο αρχείο της Γραμματείας του Τμήματος Θεολογίας και η διεκπεραίωσή του θα γίνει ηλεκτρονικά.